

РЕШЕНИЕ

№ 561

гр. София, 03.02.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 15 състав, в публично заседание на 19.01.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Якимова

при участието на секретаря Клавдия Дали и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **4007** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на Глава единадесета АПК - Производства за обезщетения вр. чл.226 АПК.

С Решение № 1794/ 15.03.2019г., постановено по адм. дело № 6820/ 2017г. по описа на Административен съд София-град Българската народна банка е осъдена да плати на К. А. Б. обезщетение за имуществени вреди в размер на 8627,96 лв. за нарушение на правото на Европейския съюз – на чл.1, т.3, б.і от Директива 94/19 ЕО, представляващи лихва за забавено плащане на сумата от гарантирания депозит, равностоеен на 100 000 евро или 196 000 лв. за времето от 30.06.2014г. до 4.12.2014г., заедно със законната лихва от деня на подаване на исковата молба.

Това решение е отменено с Решение № 4810/ 24.04.2020г. на ВАС, III отделение по адм. дело № 7247/ 2019г. като постановено при съществени нарушения на съдопроизводствените правила – липса на мотиви, обуславяща невъзможност за преценка правилното приложение на материалния закон. Изложените от касационната инстанция съображения и дадените задължителни указания по тълкуването и прилагането на материалния закон /чл.224 от АПК/ са всички събрани доказателства да бъдат обсъдени поотделно и в съвкупност с останалия доказателствен материал, доводите и възраженията на страните; да се изложат изрично приетите за установени факти, въз основа на това да се извърши подробен и задълбочен правен анализ на въпросите, поставени изрично за преценка на националния съд съгласно решение от 04.10.2018г. по дело № С-571/2016г. на СЕС; да се обсъдят всички доводи и възражения на страните, а при осъдително решение, да се формират мотиви за размера

на обезщетението и периода, за който то се присъжда.

В о.с.з. пред АССГ при новото разглеждане на делото, ищецът чрез процесуалния си представител - адв. Ч. моли за уважаването на исковата претенция.

Ответникът, чрез процесуалния си представител адв. В., моли за отхвърлянето на иска като неоснователен и недоказан. Претендира присъждане на разноски.

Прокурорът дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска.

При съобразяване със задължителните указания по прилагането на материалния закон, АССГ, I о., 15-ти състав намира следното:

Производството по адм. дело № 6820/ 2017г. на АССГ е образувано въз основа на исковата молба на К. А. Б. срещу Българската народна банка /БНБ/ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 8627,97 лв., представляващо законната лихва за забавено плащане на гарантираните вземания от 196000 лв. за периода от 30.06.2014г. – 4.12.2014г., заедно със законната лихва върху вземането, считано от датата на образуване на делото до окончателното му изплащане.

В исковата молба е въведена следната фактическа обстановка: Б. е вложител в Корпоративна търговска банка АД (накратко К.), понастоящем в несъстоятелност/.

В прессъобщение от 17.06.2014г. на БНБ се сочи: „По повод на публикации и предположения в медиите относно К. БНБ заявява, че внимателно и отблизо следи развитието на целия банков сектор, включително и на споменатата банка. БНБ разполага с подробни актуални данни за цялата банкова система. На базата на тази информация БНБ категорично потвърждава, че банковата система, включително и К., е с висока ликвидност и капиталова адекватност и функционира нормално“.

С решение № 73 от 20.06.2014г. на Управителния съвет на БНБ К. е поставена под специален надзор.

На 25.06.2014г. е възложена проверка на активите на банковата група К. от три одиторски дружества. Едва през м. юли е възложена цялостна оценка на всички активи на К. – кредити, инвестиционен портфейл, сгради и др., която трябва да приключи до 20.10.2014г. На 30.07.2014г. квесторите представят на БНБ доклад за капиталовата адекватност на К. заедно с неодитираните финансови отчети към 30.06.2014г.

В писмо от 1.08.2014г. генералният директор на ГД „Вътрешен пазар и услуги“ към ЕК предупреждава държавата, че ситуацията около К. и продължаващото неизплащане на гарантираните депозити е „изключително тревожна“ и по съществото си представлява нарушаване на правото на ЕС и по-конкретно принципите на върховенството на Правото на Общността и принципа за пряко приложение на директивите.

В писмо от 11.08.2014г. държавата в лицето на гуверньора на БНБ и министъра на финансите отговарят, че достъп до гарантираните депозити ще бъде осигурен едва след отнемането на лиценза на К..

С решение от 16.09.2014г. УС на БНБ удължава специалния надзор над К. до 20.11.2014г.

На 25.09.2014г. ЕК открива наказателна процедура № 2014/2240 срещу България за неизплащането на гарантираните влогове.

На 17.10.2014г. Европейският банков орган в Препоръка № ЕВА/REC/2014/02 коментира, че БНБ е нарушила правото на ЕС и дава препоръка да се гарантира достъпът на вложителите в К. до гарантираните размери.

Едва след тези събития е извършено изменение в ЗГВБ /отм./, залегнало и в новия

закон, приет през м.08.2015г.

Като държавен орган, осъществяващ държавната политика в областта на паричните отношения и контрола върху банковите и платежните системи, БНБ е бездействала по отношение на осигуряването на достъп на вложителите до гарантирания размер на техните депозити, неизвършвайки дължимите по силата на чл.1, т.3, буква і от Директива 94/19 ЕО действия по формиране на констатация за наличие на „неналични депозити“. Началният момент, в който тази констатация е следвало да бъде извършена, е 20.06.2014г., но не по-късно от 27.06.2014г. Неспазването на нормативно установения срок, в който е следвало да установи неналичност на депозитите има за обективна последица невъзможност на ФГВБ да изплати гарантираното вземане. При това положение началният момент на увреждането вследствие на бездействието на БНБ е 30.06.2014г., който е първият работен ден след изтичането на срока по чл.1, т.3, б.і от Директивата, а крайната дата е 04.12.2014г., когато започва изплащането на гарантираните депозити на вложителите в К.. В анекс, сключен между ищеца и К. към рамковия договор помежду им, има уговорка (чл.8, ал.3), според която гарантираното вземане ще бъде изплатено при условието по чл.23, ал.5 ЗГВБ (отм., но в сила към датата на сключване на анекса) - след отнемане на лиценза на банката. Тази клауза противоречи на цитираната разпоредба от директивата.

Ответникът Българската народна банка чрез представители по пълномощие в писмен отговор от 04.07.2017г. отрича редовността на исковата молба, позовавайки се на пропуск тя да бъде уточнена досежно вредоносното фактическо действие на орган, принадлежащ към структурата на БНБ; Заявени са и възражения относно допустимостта на иска с аргумент от Решение на СЕС от 12.10.2004г. по дело C-222/02; касае се за правно, а не фактическо бездействие; пропуск на ищеца да уточни какви са претендираните вреди. БНБ не разполага с административни властнически правомощия спрямо вложителите в банки, заради което няма как да е налице бездействие на БНБ при упражняване на административна дейност спрямо вложител. Единственият акт, който БНБ е компетентна да издаде съобразно българското законодателство в процесния период, след който да започне да тече срокът, в който ФГВБ да започне да изплаща гарантираните влогове съобразно чл.36, ал.2 ЗКИ, е актът за отнемане на лиценза на К.. Ако се приеме, че претенцията е за бездействие за издаване на друг акт, нито Директивата, нито българският закон възлагат в компетентност на БНБ издаването на такъв. Ако се приеме, че директивата е неправилно транспонирана, актът по констатиране неналичност на депозитите би бил нищожен поради липса на законово основание и материална компетентност. Ако се приеме, че е налице невъведен в законодателството текст на директивата, това е основание за търсене на отговорност от държавата чрез законодателния орган. Качеството вложител в банката не обуславя правен интерес от предявяване на иска; адресат на индивидуалните административни актове на БНБ (за поставяне под специален надзор, за отнемане на лиценз) е единствено търговската банка, но не и вложител в нея; неустановяването на неналичност на депозитите не е обявено за незаконосъобразен акт, поради което не е налице предпоставката по чл.204, ал.1 АПК за допустимост на исковата претенция. Поддържа се от ответника, че чл.204, ал.4 АПК е неприложим и понеже в конкретния случай евентуалната преценка за законосъобразността на твърдяното бездействие е недопустима по пътя на инцидентния контрол. Законосъобразността на единствения акт, който БНБ е компетентна да издаде, след който да започне изплащането на гарантираните

депозити, може и да е била предмет на производството по оспорване на акта на БНБ по отнемане на лиценз на К. пред ВАС – производство, приключило неуспешно за жалбоподателите (сред които ищецът не е), като не е завършило с отмяната на акта от съда. Дефиницията по чл.1, пар.3, б.і от Директивата в периода, за който се търси обезщетение, е транспонирана в чл.36, ал.2, т.1 ЗКИ. Решението на БНБ по този текст е влязло в сила. С оглед твърдението на ищеца, че поради бездействието на БНБ е забавено заплащането на гарантирания размер на вземането му се подчертава, че самото изплащане се осъществява от ФГВБ, а ответникът няма правомощия да дава достъп до гарантираните влогове на вложителите. В отношенията между БНБ и ФГВБ липсва елементът на власт и подчинение.

БНБ се позовава и на чл.8, ал.3 ЗОДОВ с аргумент от чл.79, ал.8 от ЗКИ, предвиждащ, че БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено.

Идентична аргументация е изложена по отношение основателността на иска: не е налице противоправно бездействие на БНБ да изпълни задължение, произтичащо от приложимо с директен ефект право на ЕС; ако се приеме, че е налице невъведен в законодателството текст от Директивата, това е основание за търсене на отговорност от законодателния орган на държавата. Директива 94/19/ЕО е правилно транспонирана в чл.23 от ЗГВБ и следователно няма директен ефект. В националната правна уредба в процесния период законодателят е предвидил идентичност на акта за установяване на неналичност на депозит с акта по отнемане на лиценз за извършване на банкова дейност – въпрос, който не е уреден изрично от Директива 94/19/ЕО и от Директива 2009/14/ЕО, поради което държавите членки разполагат с възможност за преценка. Нормата на чл.1, пар.3, б.І от Директивата няма директен ефект, тъй като не е безусловна и достатъчно точна по съдържание, защото предоставя право на преценка на държавите-членки най-малко по въпросите кой е компетентният национален орган да извърши преценка за установяване неналичност на депозитите; с какъв акт и по каква процедура да се извърши това установяване. Дори при извод, че Директивата има пряк ефект, тя не вменява задължение за фактическо действие на БНБ, а за волеизявление, респ. за произнасяне на правен акт. Ако се поддържа, че е било налице бездействие в нарушение на Директивата, следва да се има предвид, че с решение от 15.12.2015г. на Европейската комисия е затворена образуваната на 25.09.2014г. процедура за нарушение 2014/ 2240 във връзка с неизпълнение на задълженията, произтичащи за България, съгласно чл.1 пар.3 и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО. Ответникът отрича тезата, че извършва административна дейност спрямо ищеца. Сочи, че актът на БНБ за отнемане на лиценз на К. е влязъл в сила, а Б. не е искал от БНБ издаване на друг акт, нито е обжалвал мълчалив отказ за издаването му. Ответникът няма парично задължение спрямо ищеца, доколкото задължението за заплащане на гарантирания размер на депозитите е на ФГВБ. Ищецът не обосновава и не сочи доказателства за реално възникнали вреди и затова ползва нормативно установен измерител на стойност. Съобразно чл.119, ал.5 ЗКИ по влога му се начислява лихва за целия период, през който К. е поставена под специален надзор. За остатъка от главницата по депозита ищецът има вземане, подлежащо на удовлетворяване в производството по несъстоятелност на К.. В договорите, сключвани между К. и вложителите й има уговорка, че изплащането на суми от ФГВБ следва да започне не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на БНБ за отнемане на лиценз за банкова

дейност съгласно чл.23, ал.5 ЗГВБ. Вредата не е настъпила при или по повод на административна дейност.

БНБ няма правомощия да изплаща в полза на вложители суми по гарантирани влогове, не може да бъде задължена и за акцесорното задължение за лихви, тъй като съгласно чл.86, ал.1 ЗЗД задължен за лихва за забава е само длъжникът по главното задължение. БНБ няма и правомощия да разпорежда на ФГВБ кога да започне заплащане на гарантираните депозити. В случая началната дата е определена с Решение № 61/18.11.2014г. на УС на ФГВБ. Общозвестен факт е, че към процесния период Фондът не е разполагал със средства, за да започне изплащане на гарантираните депозити. Заем за тази цел е отпуснат от Правителството на 3.12.2014 г. Получаването на плащане от Фонда не е зависело от поведението на БНБ, а от платежоспособността на ФГВБ. Гарантираните вложители на К., в това число и ищецът, обективно не е имало как да получи плащане на гарантирания размер на влоговете си преди Фондът да получи заем от правителството, това прекъсна и причинно-следствената връзка между твърдяното от ищцата бездействие на БНБ и претендираните от нея вреди. Липсва и противоправно бездействие от БНБ с аргумент, че в решение по дело С-571/16 СЕС е приел, че неправилното въвеждане на чл. 1§ 3, т. i от Директива 94–19ЕО може, при определени обстоятелства, да доведе до ангажиране отговорността на държавата-членка. В същото решение се посочва, че националният съд следва да прецени кой от държавните органи, съобразно компетенциите, дадени им от закона е извършил нарушение и дали същото е достатъчно съществено и следва този орган да репарира евентуално причинените от нарушението вреди. Тази преценка следва да се извърши при спазване правото на съответната държава членка. Директивата предоставя възможност за преценка на държавите членки относно органа, който следва да констатира неналичност на депозитите, така че да спазят нейните принципи, съобразявайки спецификите на националното законодателство. Директивата е акт, който създава задължения за държавата за приемане на вътрешно законодателство, което да въведе на национално ниво нейните принципи. Такова законодателство не е прието, като административен орган, БНБ спазва действащото законодателство такова каквото е. Неточното и непълно транспониране на Директивата не може да е основание за ангажиране на отговорността на БНБ. Липсва противоправно бездействие на орган или длъжностно лице на БНБ, тъй като понятието "неналичен депозит" не е било въведено в националното законодателство към 2014 г., както и не е бил определен компетентен орган, който да установява състоянието на неналичност на депозити, съответно, не са били определени последиците от установяване на неналичността на депозитите по отношение на националната схема за гарантиране на депозити. Вместо това в чл. 36, ал. 2, т. 1, вр. ал. 3 от ЗКИ в приложимата редакция, е била предвидена единствено възможност за отнемане на лиценза на банка в срок от 5 работни дни от установяването на неплатежоспособност. Чл. 23, ал. 1 от отменения ЗГВБ, действал през процесния период, е предвиждал, че Фондът изплаща задълженията на съответната банка до гарантираните размери само когато БНБ е отнела банковия лиценз на търговска банка, като според чл. 23, ал. 5 ФГВБ започва да изплаща суми не по-късно от 20 работни дни от датата на БНБ за отнемане на лиценза. Директива 94/19/ЕО и националният закон не предвиждат задължение за БНБ за извърши фактическо действие за установяване неналичност на депозитите и, следователно не може да има бездействие за БНБ да извърши фактическо

действие, каквото не е предвидено. Същевременно през процесния период БНБ не е имала предоставено правомощие да приеме юридически акт, т. е. да извърши правно действие, различен от акта за отнемане на лиценза за банкова дейност на К., след което да започне изплащането на гарантираните депозити. В административното право няма компетентен орган по подразбиране. През процесния период БНБ е била овластена единствено да издава акт за отнемане лиценза на банка на основание чл. 36, ал. 2 ЗКИ, след издаването на който съгласно чл. 23, ал. 1 и ал. 5 от ЗГВБ започва да тече срокът, в който Фондът започва да изплаща гарантираните влогове. БНБ не е притежавала компетентност да установява неналичност на депозитите по смисъла на Директивата по друг начин, освен чрез отнемане на банковия лиценз. Така БНБ, в качеството си на административен орган, е действала съобразно регламентиранията в закона свои правомощия, които няма право да надхвърля. Едва с измененията на ЗКИ от м.08.2015 г. е уредено правомощие за установяване на неналичност на депозитите на кредитна институция и е възложено на БНБ. Съгласно чл. 23 от ЗГВБ в редакцията към 2014 г., Националната схема за гарантиране на депозитите е имала право да започне изплащане на гарантираните депозити, само когато БНБ отнема лиценза на банка и при никакви други условия. Поради това дори БНБ да беше издала акт за установяване на неналичност на депозитите, ФГВБ не би имал правомощие да започне плащане преди отнемане на лиценза за банкова дейност. Ответникът акцентира върху разликата между фактическо и правно бездействие. В решение С-571/16 СЕС е посочил, че установяването на неналичност на депозитите трябва да стане с изричен акт на компетентен орган и не може да бъде извеждана от други актове, нито презюмирана въз основа на други обстоятелства. Установяването на неналичност на депозити по смисъла на Директива 94/19ЕО може да се извърши единствено чрез правно действие – вземане на изрично решение, т. е. издаване на индивидуален административен акт. От съществено значение е и фактът, че вредата не е причинена умишлено. Липсва нарушение при осъществяване на общия и специалния надзор над К.. Не е налице и пряка и непосредствена причинна връзка между бездействието и твърдения вредоносен резултат, тъй като претендираните вреди не са закономерна и необходима последица от поведението на БНБ.

От фактическа страна се установява:

На 19.09.2012г. между К. и ищеца е сключен рамков договор за платежни услуги на потребителите, уреждащ бъдещото изпълнение на отделни или поредица от платежни операции, разрешени от потребителя, както и задълженията и условията за водене от банката на платежни сметки, открити по искане на потребителя и при спазване на специалните и/или допълнителни условия за водене на съответния вид сметки. Същия ден между страните по рамковия договор е сключен анекс № 85585, по силата на който банката открива на името на Б. сметка в евро за съхранение на пари при условията на преференциален безсрочен депозит, като банката олихвява депозираната сума по текущ годишен лихвен процент в зависимост от размера на депозираната сум. Ако тя надвишаваща 25000 евро лихвата е 7,5%.

С решение № 73 от 20.06.2014г. на Управителния съвет на БНБ във връзка

със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства и писма изх. №№ 4098 и 4099/ 20.06.2014г. на изпълнителните директори на К. на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и 3, чл.116, ал.1 и ал.2, т.2, 3 6 и 7 вр. чл.103, ал.2, т.24 от Закона за кредитните институции и чл.16, т.16 от Закона за Българската народна банка К. е поставена под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца, като са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения от банката, ограничена е нейната дейност, като ѝ е забранено да извършва всички дейности съгласно банковия ѝ лиценз, отстранени са от длъжност членовете на Управителния и Надзорния съвет и са лишени от право на глас акционерите, притежаващи пряко или косвено повече от 10 на сто от акциите с право на глас.

На 25.06.2014г. е възложена проверка на активите на К., извършена съвместно от [фирма], [фирма] и [фирма] за срок от 10 дни с цел да се даде оценка на състоянието и качеството на 95,4 % от кредитния и на 99,1 % от инвестиционния портфейл на К..

На 30.06.2014г. УС на БНБ приема решение да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на К..

На 11.07.2014г. БНБ оповестява публично резултатите от одита.

С Решение № 94/ 31.07.2014г. на УС на БНБ е приет доклад за текущо състояние на К., внесен от квесторите на банката на основание чл.121 ЗКИ. Със същото решение на квесторите на банката е възложено да сключат допълнителни договори с [фирма], [фирма] и [фирма] за цялостна оценка на активите на К., която да бъде извършена в срок до 20.10.2014г., като са дадени и задължителни предписания за подготовка на кредитните досиета за целите на одиторската проверка, сключване на договор за правна помощ по прегледа на обезпеченията като част от процеса на подготовка на кредитните досиета и др.

С решение № 114/ 16.09.2014г. УС на БНБ, като взел предвид, че банката продължава да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори /към м.09.2014г. те са в размер общо на 6 227521 хил. лв./ на основание чл.115, ал.1, т.2 и ал.3 и чл.116, ал.1 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ е удължил до 20.11.2014г. срока, за който К. е поставена под специален надзор, като до цитираната дата се прилагат и мерките по т.2-7 от Решение № 73/ 20.06.2014г. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано най-късно до 20.10.2014г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., извършена от трите одиторски дружества.

На 17.10.2014г. Европейският банков орган в Препоръка № ЕВА/REC/2014/02 коментира, че БНБ е нарушила правото на ЕС и дава препоръка да се гарантира достъпът на вложителите в К. до гарантираните размери.

На 20.10.2014г. квесторите на К. внасят в БНБ докладите на одитните компании, които в периода 05.08.-20.10.2014г. са извършили анализ и оценка на основни балансови позиции и издадени банкови гаранции от К.. Заключение на одиторските компании е за необходимост от обезценки на активи на К. в общ размер на 4222 млн лв.

Едновременно с назначаването на преглед на активите на БНБ, в периода

04.07.2014г.-14.10.2014г. е извършена и проверка на място от екип инспектори от управление „Банков надзор“ на БНБ, протекла на 3 етапа: първи – установяване пълнотата на кредитните досиета; втори - оценка на администрирането на кредитните досиета и трети – проследяване на паричните потоци, свързани с усвояването на средствата по тях и обслужването им; вероятната свързаност на кредитополучателите от кредитния портфейл на банката; произхода на средствата за увеличението на акционерния капитал и емисията на други капиталови инструменти, включени в капитала на институцията.

На 25.09.2014г. Европейската комисия открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилното транспониране на член 1, параграф 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ЕО

С решение № 133/ 21.10.2014г. на УС на БНБ са приети докладите за анализ и оценка на активите на К., извършени от трите одиторски компании. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано в срок до 31.10.2014г. да предприемат необходимите действия съгласно Международните стандарти за финансова отчетност за осчетоводяване в баланса на банката на резултатите от оценката и анализа на активите на К..

На 27.10.2014г. в Народното събрание на Република България е внесен доклад „Събитията и предприетите действия, свързани с К. АД и ТБ В. ЕАД от името на УС на БНБ, съдържащ детайлна информация за събитията и за всички предприети действия и взети решения от БНБ от 20.06.2014г. до датата на доклада.

На 04.11.2014г. в изпълнение на Решение № 133 на УС на БНБ квесторите на К. са внесли в БНБ финансови и надзорни отчети на К. към 30.09.2014г., въз основа на които УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на К. в размер на минус 3 745 313 хил лв, определен според Регламент /ЕС/ № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно цитирания Регламент и в резултат

с решение № 138 от 06.11.2014г. с протокол № 27 от 06.11.2014г. на УС на БНБ е отнет издаденият лиценз за банкова дейност на К..

С Решение № 61/ 18.11.2014г. Управителният съвет на ФГВБ приема проекта на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на К. и обслужващите банки и определя 4.12.2014г. за начална дата на изплащане на гарантираните влогове в К. с отнет лиценз

Според удостоверение, издадено от К. в несъстоятелност на 31.05.2017г. на 6.11.2014г. към ФГВБ за ищеца е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума в общ размер на 196 000 лв. в съответствие с разпоредбата на чл.4, ал.1 и ал.2 от ЗГВБ /отм./

Вземането на К. Б. в размер на 12882,74 лв. е включено под № 3402 в списъка по чл.66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на К. вземания, по които не са направени възражения, обявен в ТР по партидата на дружеството под № 20160514095154 с поредност на удовлетворяване по чл.94, ал.1, т.4 ЗБН.

С Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд /СГС/ по т. д. №

7549/2014 г., е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014г. С решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта, относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Посочените решения са достъпни на интернет сайта на ВСС.

Според заключението на ССЕ размерът на лихвата в проценти, начислявана по влоговете на ищеца в К. през периода 20.06.2014г. – 30.06.2014г. е 7,50 %. С Решение № 82/ 30.06.2014г., прието с протокол № 14 на УС на БНБ на основание чл.116, ал.2, т.1 ЗКИ лихвите по депозити в К. са намалени до средния им пазарен размер. Съгласно Приложение към Решение № 82 на УС на БНБ от 30.06.2014г. депозити в евро, договорени за ползване след предизвестие по-малко от 3 месеца, към което се отнасят и депозитите на ищеца, се олихвяват 2,74 % от 01.07.2014г. до 22.04.2015г. Размерът на договорната лихва, върху сумата 196 000 лв. през периодите от 20.06.2014г. до 6.11.2014г. е 2287,63 лв.; за периодите от 30.06.2014г. до 6.11.2014г. - 1879,64 лв., а от 25.07.2014г. до 6.11.2014г. е 1506,69 лв.

От правна страна съдът намира следното:

Искът е за обезщетение на вреди, за които се твърди, че произтичат от нарушение на правото на Европейския съюз. Към датата на предявяването му в българското законодателство липсват специални процесуални норми, регламентиращи реда за реализиране отговорността на държавата за вреди, причинени в резултат на нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съгласно чл.4, §3 от Договора за Европейския съюз, по силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите-членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не предвижда иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материално-правните му предпоставки са изведени ясно в практиката на СЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът. Правната възможност да се ангажира отговорността на всяка държава-членка за вреди от нарушаване на правото на Съюза произтича от чл.4, §3 ДЕС и принципа на лоялното сътрудничество.

Правото на ЕС не предвижда процесуалните правила и компетентния национален съд за разглеждане на такива спорове, а предоставя това правомощие на държавите-членки в съответствие с принципа на процесуална автономия, ограничени от принципите на равностойност и ефективност. Правото на достъп до съд и на ефективна съдебна защита са закрепени в чл.

47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, приложим по отношение на споровете, свързани с правния порядък на Съюза. Макар определянето на компетентните юрисдикции и на процесуалния ред за предявяване на иск за отговорност на държавата на основание правото на Съюза да попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки, те са длъжни да отстранят по реда на националното право последиците от причинените от държавата вреди, при това при спазване на принципите на ефективност, налагащ националните процесуални правила да гарантират ефективна защита на предоставените от общностното право права и на равностойност, изискващ националното право да предостави на всеки основан на общностна разпоредба иск процесуално третиране, което да е поне толкова благоприятно, колкото е благоприятно третирането, предвидено за сходни искове, основани на вътрешното право.

Правото на Съюза предвижда също, че задължението за поправянето на вредите съществува във всички хипотези на нарушаване на правото на Съюза от държава членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава по принцип носи отговорност за поправянето на вредите. Изискванията за прилагане на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти вследствие нарушение на общностното право, принципно не трябва да се различават от тези, които уреждат отговорността на Общността, при сравними обстоятелства. Защитата на правата, които частноправните субекти извличат от общностното право, не може да се изменя в зависимост от националната или общностната същност на органа, който е причинил вредата.

Съобразно тези общи положения, както следва и от решението по дело C-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск. Основният въпрос, на който следва да бъде даден отговор в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т.1 ДР на АПК. Българска народна банка функционално и организационно не принадлежи към системата на администрацията. Тя се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Управление „Банков надзор“ на БНБ се ръководи от подуправител, избран от Народното събрание. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдяните вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. М. съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет.

На Българската народна банка са възложени публичноправни функции, главната сред които е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на закона. Наред с тази основна цел

на БНБ, на нея е възложен и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1 , ал.2 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/. Във връзка с надзорните правомощия на БНБ, тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл.151, ал.3 ЗКИ.

Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на нея са възложени конкретни административни правомощия, именно по ЗКИ, във връзка с които БНБ извършва административна дейност. Това означава, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество и в тези случаи представлява административен орган по смисъла на §1, т.1 ДР на АПК. Доводът се подкрепя и от изрично определената подсъдност на оспорванията срещу актове на органи на БНБ, съгласно чл. 132, ал.2, т.3 АПК.

Правомощието по чл.1 §3 i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата-членка, който е именно БНБ. Тя е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл.2, ал.6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, § 1, т.40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, като разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките.

Освен това, предвид обективния характер на извъндоговорната отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС, редът за ангажиране на деликтната отговорност по реда на чл.45-49 от ЗЗД е неприложим. В решението по дело С-571/16 СЕС изрично сочи, че разпоредбата на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение за вреди от нарушаване на правото на ЕС зависи от спазването на допълнително условие, а именно вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

В контекста на посочените стандарти, на чл.4, пар.3 от ДЕС и на принципите на равностойност и ефективност, както и на тълкуването, дадено с решението по дело С-571/16, следва да се приеме, че искът, с който е сезиран АССГ, макар и предявен преди измененията на ЗОДОВ и АПК (ДВ бр.94 от 2019г.), следва да бъде разгледан по реда на чл. 203-207 АПК, в съответната им редакция, срещу надлежния ответник Българска народна банка, във връзка с възложените му административни правомощия по надзор върху кредитните институции.

От първо и второ съображение на Директива 94/19/ЕО следва, че с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума, Директивата има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички

ограничения върху правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел, чл. 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава-членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно чл. 7, § 1 и 1а от същата директива, държавите членки осигуряват гарантираният размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични.

„Неналичен депозит“ по чл.1, § 3 от Директивата е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Както е посочил СЕС в т. 49-51 от решението по дело C-571/16, от текста на чл.1, §3 i) от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това чл. 1, §3 i) уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това „колкото е възможно по-скоро“ и „не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. От тези разпоредби следва, че установяването на неналичността на депозитите не може да зависи от неплатежоспособността на кредитната институция или от отнемането на нейния лиценз. От обяснителния меморандум към предложението на Комисията за директивата е видно, че определението за неналичен депозит не е обвързано с рисковете на производствата по оздравяване и ликвидация. Освен това от съображение 12 от Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане следва, че съществува възможност възстановяването на депозити чрез схемата за гарантиране да се извършва успоредно с мерки за реструктуриране.

Както е посочил СЕС в т.60 от решението по дело C-571/16, срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. От друга страна, съгласно т.66 от същото решение, удължаването на срока за изплащане на депозитите е възможно единствено при изключителни обстоятелства и не може да надвишава 10 работни дни. В т.69 от решението по дело C-571/16 СЕС е прието, че чл.1, §3 и чл.10, §11 от Директива 94/19 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат, от една страна национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна,

отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. Съгласно решението, чл.1, §3 i) от Директива 94/19 трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган, като предварителното предявяване от титуляра на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба.

От изложеното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1/ компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

Задължението на БНБ като надзорен орган върху банковата дейност и носещ отговорността за поддържане на стабилността на банковата система, да обяви неналичността на депозитите по смисъла на Директивата, следва пряко от така възложените ѝ функции и от нормите на самата Директива. БНБ не може да бъде оправдана за това, че не е приложила норма на правото на ЕС с директен ефект, само защото Директивата не е била правилно транспонирана и съответно БНБ не е била изрично определена от българския законодател за „съответния компетентен орган“.

В разглеждания случай, постановявайки Решение № 73/20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор, БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да мотивира извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 i) от Директива 94/19/ЕО, като преустановяването на достъпа до депозитите е по причини, пряко свързани с финансовото положение на К.. Не е спорно, че към 20.06.2014г. К. не само не е изпълнила вече подадени заявки за плащане, но и всички вложители са били лишени от възможността изобщо да правят заявки за изплащане на депозитите си и не са имали достъп до тях почти шест месеца.

От решението за поставяне на К. под специален надзор, което се основава на чл.115, ал. 1 и чл. 115, ал.2, точки 2 и 3 от ЗКИ, е видно, че „ликвидните активи на банката по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост, или банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори“. К. е поставена под специален надзор с пълно преустановяване на плащанията, въпреки че националното право позволява мерки с по-ниска степен на намеса – избор между пълно и частично

преустановяване на плащанията и ограничаване на дейностите – вж.чл.116, ал.2, т.2 и т.3 от ЗКИ. Според решението на УС на БНБ от 20.06.2014г., към 11,58 часа на 20.06.2014г. по сметката на К. в платежната система за брутен сетълмент в реално време R. разполагаемата наличност е в размер на 237773лв., при наредени чакащи плащания за над 38 млн.лв.

При това положение първото условие - кредитната институция да изглежда неспособна за момента да изплати депозита, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, се явява спазено, тъй като от посочения момент К. не е била в състояние да приема заявки и да изплаща дължимите и платими депозити.

Освен това не е съществувала близка перспектива кредитната институция да е в състояние да изплати депозитите. Както е посочено в решението на УС на БНБ, с писмо № 4098/20.06.2014г., изпълнителните директори са уведомили БНБ, че като имат предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката в най-близко време. В резултат, още на същата дата, УС на БНБ е приел решението за поставяне на К. под специален надзор, спрени са всички плащания и всички банкови сделки на институцията. Така самата БНБ е постановила законова забрана върху К. да изплаща депозити по причини, които са пряко свързани с проблеми с ликвидността на К.. Както е видно от мотивите на УС на БНБ в решението от 20.06.2014г., поставянето на К. под специален надзор е продиктувано от наличието на опасност от неплатежоспособност поради засиленото теглене на средства и липсата на достатъчно ликвидни активи към 20.06.2014г., като определеният тримесечен срок на надзора недвусмислено показва липсата на „близка перспектива“ за изплащане на депозитите от кредитната институция.

От изложеното следва, че с решението си от 20.06.2014г. БНБ е извършила обективната констатация, че по нейно виждане К. изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. От това следва, че макар да не е извършена изрична констатация в този смисъл, депозитите в К. стават неналични по смисъла на чл.1, §3 i) от Директива 94/19, поради което в срок от 5 работни дни е следвало да се постанови изричен акт в този смисъл – задължение, което произтича от директно приложимото право на ЕС.

Съгласно т.117 от Решението по дело C-571/16, разпоредбата на чл.1, §3 i) от Директива 94/19 има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявят искове за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите. Директният ефект означава, че нормите на общностното право трябва да имат пълно и еднакво действие във всички държави членки от момента на влизането им в сила и за целия срок на тяхното действие. Следователно тези разпоредби са пряк източник на права и задължения за всички, до които се отнасят, независимо дали това са държави членки, или частноправни субекти, които са страни по правоотношения, регулирани от правото на Общността. Тази последица засяга всеки административен орган, както и всеки съд, чиято задача като орган на

държава членка е да защитава в рамките на своята компетентност правата, предоставени на частноправните субекти от общностното право.

При това тълкуване и изричното произнасяне от СЕС, чл.1, § 3 i) от Директива 94/19, като пряк източник на права и задължения, овластява и задължава БНБ да установи неналичността на депозитите с изричен акт, различен от акта, с който се отнема лиценза поради неплатежоспособност. Като не е взела това решение в императивния 5 дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза. Това нарушение е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата.

Както е посочено и в т.105 от решението на СЕС по С-571/16, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на ЕС предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики (в този смисъл решение на СЕС от 5 март 1996г., делата С- 46/93 и С- 48/93).

Чл.1, §3 i) от Директива 94/19 ясно посочва при какви условия и в какъв срок се установява неналичността на депозитите. Ако тези условия са изпълнени, компетентният орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични – т.108 от решението по С-571/16. В случая, въпреки че БНБ е преценила, че К. е застрашена от неплатежоспособност и че със собственото си решение за поставяне на банката под надзор е възпрепятствала изплащането на депозитите за по-дълъг период, не е направила установяването в срок, което е попречило да започне компенсирането на засегнатите вложители съгласно чл.7, §1 и чл.10, §1 от Директивата.

Умишленото /груба небрежност/ или по непредпазливост /неполагане на дължимата грижа/ неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС, е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението. Липсата на умисъл обаче не води автоматично до отсъствие на достатъчно съществено нарушение. Освен това, отговорността на държавата чрез нейните органи е принципно обективна. Само физическо лице може да формира субективно отношение към нарушението и в този смисъл да формира вина, а и в сферата на деликтното право умисълът се счита за груба небрежност /*culpa lata dolo aequipolens est*/. Изискването при всички случаи да е проявена груба небрежност, когато се ангажира отговорността на държавата за вреди от нарушаване правото на ЕС, надхвърля изискването за достатъчно съществен характер на нарушението. В този смисъл, неоснователно БНБ се позовава на разпоредбата на чл.79, ал.8 от ЗКИ, според която отговорността

на надзорния орган може да бъде ангажирана само ако вредите са причинени умишлено.

Както се сочи и в решението по дело C-571/16, неоснователно БНБ се позовава и на решение от 12 октомври 2004, Р. и др., дело C-222/02, тъй като спорът по главното дело в посочения случай касае отговорност на държавата поради непредприемането на надзорни мерки, предвидени в чл.3 от Директива 94/19, докато в настоящото производство ищецът ангажира отговорността на надзорния орган не за загубата на депозита си, а за неспазването на предвидените в Директива 94/19 условия и ред за компенсиране.

От БНБ е заявено възражение, че до датата на изплащане на гарантирания размер на влоговете, К. е начислявала договорна лихва върху процесния депозит, както и че в размера от 196000 лв., изплатен на ищеца, е включена както главница, така и договорна лихва за периода 30.06.2014г. до изплащане на сумата. Неоснователни са доводите на ответника за липса на претърпени вреди, поради това, че на ищеца е начислявана договорна лихва от К.. Макар размерът на претендираното от него обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Своевременното изпълнение на задължението по чл.1, §3 i) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен, освен правата на вложителите, и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. Както следва и от съображения 8 и 9 от Директивата, за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата на ищцата. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Според българския закон, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл.86 от ЗЗД.

В т.3 от диспозитива от решението на СЕС по дело C-571/16 изрично е прието, че чл.1, §3 i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че предварителното предявяване от титуляря на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба.

Относно началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014г. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС, но независимо от това неправилно ищецът твърди, че още на 30.06.2014г. е следвало да има достъп до депозита си.

Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите,

не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По аргумент от чл.23, ал.5 ЗГВБ, в случай, че БНБ беше взела решението по чл.1, §3 i) в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014г. От следващия ден - 26.07.2014г., ищецът започва да търпи реални вреди, поради неизплащане гарантирания размер на депозита. Това е и началната дата на исковия период. Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. и е стартирана процедурата по компенсирание по чл.10 от Директива 94/19. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за този период до датата на изплащане на депозита липсва основание за обезщетение. Поради това периодът, за който се дължи обезщетение е 26.07.2014г. – 05.11 2014г.

Обстоятелството, че ЗГВБ /отм./ обвързва началото на срока от 20 работни дни за изплащане на гарантираните депозити с решението за отнемане на лиценза на кредитната институция е ирелевантно, тъй като, както е приел СЕС в т.1 от диспозитива на решението по дело C-571/16, разпоредбите на чл.1, §3 и чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО не допускат национално законодателство, което се отклонява от сроковете за установяване неналичността и за изплащане на депозитите. Тезата на ответника, че сроковете за изплащане на гарантираните депозити подлежат на свободно договаряне, е в противоречие с изискванията на директивата „да не се възпрепятства бързото изплащане“ и на императивното условие удължаване на императивните срокове да се извършва само „при изключителни обстоятелства“.

Неоснователни са доводите на ответника, че не е налице причинно следствена връзка, тъй като дори БНБ да беше взела решението по чл. 1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО в 5-дневния срок, е нямало как да започне изплащане на гарантираните депозити. Съгласно принципа, формулиран в чл. 81, ал. 2 от ЗЗД, обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението, не го освобождава от отговорност. В контекста на прилаганите от държавите членки схеми за гарантиране на депозитите и за да се осигури тяхната ефективност, Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/18/ЕО не обвързва по никакъв начин задвижването на компенсационния механизъм с условието схемата да разполага с достатъчно парични средства. Напротив, както следва от чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ЕО схемите за гарантиране на депозитите следва да са в състояние да изплащат надлежно доказаните претенции на вложителите, по отношение на неналичните депозити. От съображение 10 на Директива 2009/14/ЕО е видно и че за да се запази доверието на вложителите, и да се отговори на техните нужди, задействането на схемата и изплащането на гарантираните депозити следва да започне в максимално кратък срок, който може да бъде удължаван камо при извънредни обстоятелства. Предвид императивния характер на сроковете за обявяване на депозитите за неналични и за стартиране на тяхното изплащане, в контекста на

съображение 9 от Директива 94/19/ЕО – изискващо схемите за гарантиране на депозити да се намесят веднага след като депозитите са станали неналични, съдът приема, че липсата на достатъчно средства във Фонда за покриване на гарантираните депозити не може да се противопостави на правата на вложителите и поради това не изключва нито съществения характер на нарушението, извършено от БНБ, нито причинно следствената връзка с претърпените в следствие на това нарушение вреди.

За извършеното нарушение на правото на ЕС БНБ дължи обезщетение само за периода на забава – от момента, в който реално ищецът е трябвало да има достъп до депозита си до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. Само за този период е налице и причинно следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди. По отношение на началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл. 1, т. 3, подт. i) от Директива 94/19, в която БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014 г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014 г. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС, но независимо от това неправилно В. твърди, че още на 30.06.2014 г. е следвало да има достъп до депозита си. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По арг. чл. 23, ал. 5 ЗГВБ, в случай че БНБ беше взела решението по чл. 1, пар. 3, подт. i) в петдневния срок – т. е. най-късно на 27.06.2014 г., то спрямо срока от 20 работни дни за изплащане на депозитите, смятано от 30.06.2014 г., най-рано ищецът е можел да получи достъп до депозита си на 25.07.2014 г. това е и датата, от която реално е започнала да търпи вреди вследствие нарушението/забавата на БНБ. Т. к. решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г. – когато е отнет лиценза на К. и съобразно действащото към момента законодателство е обявена неналичността на депозитите, респ. е стартирана процедурата по компенсирание по чл. 10 от Директива 94/19, след тази дата БНБ вече не е в забава и следователно за този период до датата на изплащане на депозита плюс начислената договорна лихва – 6.12.2014 г. липсва причинно следствена връзка.

Съдът намира и че реално претърпяната от Б. вреда е разликата между законната лихва за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. и изплатената за същия период договорна лихва по депозита на ищеца. Размерът на законната лихва, определяем чрез лихвения калкулатор, достъпен на интернет сайта на НАП, за периода 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. е 5733,59 лв., а начислената и изплатена договорна лихва за същия период е в размер на 1506,69 лв. Реално претърпяната от ищеца вреда по чл.4 ЗОДОВ е в размер на 5733,59 лв. – 1506,69 лв. и възлиза на сумата от 4226,90 лв. Над този размер и извън периода 25.07.2014 г. - 06.11.2014 г. искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

При този изход на спора и своевременно заявеното искане на ищеца се

дължат разноски (каквито той е направил за заплащане на държавна такса от 10 лв.) съразмерно на уважената част от иска.

Независимо от изхода на спора на ответника не се дължат разноски - § 6 ПЗР на ЗИДЗОДОВ (ДВ, бр.94/ 2019г.).

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Българска народна банка да заплати на К. А. Б. обезщетение за имуществени вреди в размер на 4226,90 лв. (четири хиляди двеста двадесет и шест цяло и деветдесет стотни) лв., претърпени в периода от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г., ведно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото вследствие на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма], в императивния срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити.

ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част за разликата над 4226,90 лв. до 8627,97 лв и извън периода 25.07.2014г. – 6.11.2014г.

ОСЪЖДА Българска народна банка да заплати на К. А. Б. сумата от 4,90 (четири цяло и деветдесет стотни) лв. разноски по делото.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: